

ת"פ 25635/03/10 - מדינת ישראל - פמ"ד נגד ש' נ' - בעצמו

בית משפט השלום בבאר שבע

25 מרץ 2014

ת"פ 25635-03-10 מדינת ישראל נ' נ'

בפני כב' השופט איתי ברסלר-גונן, סגן נשיא

המאשימה מדינת ישראל - פמ"ד

ע"י ב"כ המתמחה אפרת ממן

נגד

ש' נ' - בעצמו

הנאשם

ע"י ב"כ עו"ד תומר אורינוב

[פרוטוקול הושמט]

גזר דין

ההרשעה

1. הנאשם הורשע, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בעבירה של תקיפת קטין על ידי אחראי ושתי עבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות, עבירות לפי סעיפים 368ב(א) סיפא ו- 379 + 382ב(2) בחוק העונשין, תשל"ז - 1977 [להלן: "**חוק העונשין**"].
2. מכתב האישום המתוקן ומהודאת הנאשם והכרעת הדין עולה כי הנאשם היה נשוי במועדים הרלוונטיים (כפי שיפורט להלן) לעת. 2 [להלן לשם הנוכחות: "**המתלוננת**"], והם התגוררו בביתם ב*****, עם שני ילדיהם המשותפים והקטינים, ביניהם ילדה קטינה ילידת 2003 [להלן: "**הקטינה**"]. עוד התגורר עימם קטין נוסף, יליד 1999, בנה הקטין של המתלוננת מיחסיה הקודמים [להלן: "**הקטין**"].
בין השנים 2002 ל- 2008, קרא הנאשם פעמים רבות לקטין בכינוי גנאי ואף תקף אותו מספר פעמים בכך שסטר לו.
במהלך שנת 2007, בעת שהקטין, שהיה אז כבן 8 שנים, צפה בטלוויזיה בסלון הדירה, הורה הנאשם לקטין להיכנס לחדרו. הקטין עשה כן ולאחר מספר דקות חזר לסלון כדי להמשיך ולצפות בטלוויזיה. אז נכנס הנאשם לסלון וכשראה שהקטין יושב על ספה הכה אותו בכף ידו. בגין עובדה זו הורשע הנאשם במסגרת האישום השני בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 379 + 382ב(2) בחוק העונשין.
בחודש דצמבר 2007, ובמספר הזדמנויות שונות, תקף הנאשם בביתם, את הקטינה בכך שסטר לה על פניה, כל זאת כשהוא אחראי לה. בכך הורשע הנאשם בעבירה של תקיפת קטין על ידי אחראי לפי סעיף 368ב(א) סיפא בחוק העונשין.

הטיעונים לעונש:

עמוד 1

3. תסקירי שירות המבחן וההליך הטיפולי שעבר הנאשם

טרם הטיעונים לעונש נשלח הנאשם לקבלת תסקיר שירות המבחן.

במסגרת התסקיר הראשון (נושא תאריך 12.11.2013) סקר שירות המבחן את קורות חיו של הנאשם, שסיים 12 שנות לימוד כולל בגרות מלאה ושירת כלוחם בחיל הים. הוא השתחרר מוקדם מן הצפוי נוכח מצב כלכלי של משפחתו ועבד מאז במקומות ובתפקידים שונים. מזה כארבע שנים אינו עובד ומתקיים מקצבת הביטוח הלאומי.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם בעל אינטליגנציה תקינה, המציג עצמו כלפי חוץ כנורמטיבי אך גם מטשטש פרטים מעברו על מנת לשמר רושם חייוני חיובי. שירות המבחן התרשם שהנאשם בעל יכולת נמוכה לתפקוד במסגרת יחסים זוגיים והוריים וכי מערכות יחסיו מתאפיינות בנוקשות ובחוסר אמון כמו גם בקושי לראות את צרכיו של האחר ואת הפגיעה שהוא פוגע בזולתו.

עולה כי הנאשם נחשף בילדותו לאלומות ואף היה קורבן לאלומות מצד הוריו. אביו אף ריצה עונש מאסר בגין אלומות כלפי אמו, והוריו התגרשו כשהיה בן 15 ואז גם עבר ללמוד בפנימייה.

שירות המבחן התרשם שלנאשם דפוס התנהגות אימפולסיבי ופוגעני במצבי כעס ותסכול ועל כן הציע לשלב את הנאשם במרכז יום לגברים אלימים "דיאלוג מחודש".

שירות המבחן סקר גם את תולדות המשפחה עצמה ואת העובדה כי הנאשם נישא למתלוננת בארץ מוצאה על מנת לאפשר לה לקבל אזרחות ישראלית. לאחר שהגיעו לארץ הרתה באופן לא מתוכנן, ואז החליטו להישאר יחדיו. בני הזוג התגרשו בשנת 2008 ומאז חיה המתלוננת עם ילדיהם בנפרד.

הנאשם עצמו מנהל היום קשר זוגי נוסף, עם אחותה של המתלוננת ולאחרונה חבקה יחדיו תינוק משלהם.

הנאשם תיאר את הקשר עם בתו הבכורה (הקטינה) ואף אם המתלוננת אולם קשריו עם שאר הילדים מוגבלים כיוון שאמם לא מאפשרת לו לראותם.

בקשר לעבירות, התקשה הנאשם להודות באלומות שהפנה כלפי המתלוננת וילדיו וטען כי מדובר היה במקרים מועטים שלא גרמו כל נזק. שירות המבחן התרשם שהאחריות שמקבל הנאשם על מעשיו היא מילולית בלבד ולא מעבר לכך.

המתלוננת מצדה, תיארה בפני שירות המבחן קשר זוגי שניחן במאפיינים אלימים ושתלטנים שהביאו אותה בשנת 2007 לעבור עם ילדיה למקלט לנשים מוכות, ואף ציינה כי הנאשם מחזיק בביתו כלבים מסוכנים שבאחד המקרים אף נשכו את בתם.

נוכח נטייתו המצמצמת של הנאשם, ובהסכמתו והתחייבותו לשתף פעולה עם ההליך הטיפולי, הוא הופנה לטיפול במרכז יום לגברים אלימים "דיאלוג מחודש" ועל כן נדחו הדיונים מעת לעת לשם כך.

במסגרת התסקיר המשלים שהוגש ביום 13.2.2013 ציין שירות המבחן שהנאשם החל בהליך הטיפולי במרכז "דיאלוג מחודש" אולם התקשה לשתף פעולה עד שהושעה מהטיפול. לאחר שהתחייב לעמוד בכללי המקום הוא הוחזר למרכז ומאז הקפיד לשתף פעולה והתרשמות הגורמים המטפלים היתה שניכר שינוי מסוים בדפוסיו והוא מפיק תועלת מהטיפול. שירות המבחן התרשם שהנאשם עושה מאמצים לנצל משאב טיפולי זה ולמרות שההליך טרם הסתיים, הביע שירות המבחן, כבר אז, עמדה עונשית שלפיה יש מקום להסתפק בצו שירות בהיקף של 200 שעות, לצד צו פיקוח להמשך ההליך הטיפולי.

בהחלטתי מיום 7.3.2013 קיבלתי בקשת הסנגור ומצאתי לנכון לדחות את הטיעונים לעונש עד לאחר סיום ההליך הטיפולי.

תסקיר נוסף שהוגש ביום 24.4.2013 לימדנו שהנאשם סיים את הטיפול במרכז וחל שינוי משמעותי לאורך תקופת

הטיפול והוא הצליח לשתף פעולה באופן מעמיק. שירות המבחן ציין שההליך הטיפולי סייע לנאשם ללמוד ולהבין את התנהלותו כאדם בוגר בתוך מערכת יחסים אינטימית והוא מקבל אחריות על התנהגותו האלימה ומזהה את מקורות התנהגותו. עם זאת, התרשמות הגורמים הטיפוליים היתה שהוא עדיין רואה באירועים כחריגים ומתקשה לראות את עצמו כאדם אלים. ההמלצה היתה להמשיך בשילוב הנאשם בקבוצה טיפולית למבוגרים, המתכנסת אחת לשבוע. בנסיבות אלו, התמיד שירות המבחן בעמדתו העונשית.

4. הראיות לעונש

המאשימה ביקשה להגיש ראיות לעונש הכוללות מכתב שכתבה המתלוננת ודו"ח מהמקלט לנשים מוכות. הסנגור התנגד לבקשה, ובהחלטתי מיום 23.5.2013 אפשרתי למאשימה להעיד את המתלוננת וקבעתי מועד לשמיעת עדותה.

במועד זה, הודיעה המאשימה כי היא מוותרת על הבאת ראיות להוכחת תוצאות מעשיו של הנאשם, ותחת זאת הסתפקה בהגשת הרישום הפלילי של הנאשם ת/1.

ההגנה הגישה כראיות לעונש שני מסמכים מתיק החקירה: האחד הוא פניה שערך השוטר רס"ב נבון אלמסי מיום 6.8.2008 לעובדת סוציאלית ובה ציין שנפתחה חקירה כנגד המתלוננת והנאשם בחשד לתקיפת הילדים, וביקש לקבל חוות דעת בעניין המשפחה [נ/1].

מוצג הגנה נוסף שהוגש הוא תשובת פמ"ד לבקשת הסנגור מיום 15.4.2012 ממנה עולה שנגד המתלוננת לא הוגש כתב אישום ותיק נגדה נסגר בנימוק של "חוסר עניין לציבור".

5. תמצית טיעוני המאשימה לעונש

במסגרת טיעוניה לעונש עמדה המאשימה על היקף תופעת האלימות במשפחה, המתרחשת בחדרי חדרים ונחשפת רק כעבור זמן רב כשהנזק כבר מצטבר. לטענת המאשימה, כאשר קורבן האלימות אוזר עוז להתלונן, שומה על בתי המשפט לסייע בהפסקת האלימות.

ב"כ המאשימה הפנתה לתסקירים שהוגשו וביקשה לראות לא רק את "השורה התחתונה" של ההמלצה אלא את כל האמור בהם לגופם, לרבות ההתפתחות בהליך שתחילתו בהשלכת האחריות על האחר. לטענת ב"כ המאשימה, המלצת שירות המבחן להסתפק במאסר מותנה וצווי שירות ומבחן, לא הולמת את כל האמור בתסקירים השונים, ועל כן עתרה מבית המשפט שלא לאמץ את המלצת שירות המבחן אלא לשים דגש על שיקולי הרתעה וגמול.

ב"כ המאשימה טענה כי הנאשם לא הפגין רצון ממשי לשיקום וגם ההסכמה לטיפול היתה בסופו של דבר מילולית וטכנית ונבעה מההליך עצמו ולא מחרטה כנה של הנאשם. עוד ביקשה ב"כ המאשימה להדגיש שמסוכנותו של הנאשם טרם פחתה וכך עולה מתסקירי שירות המבחן.

לא נעלם מעיני המאשימה שמדובר בעבירות שבוצעו לפני כשש שנים אולם לטענת ב"כ המאשימה עברו של הנאשם (שיפורט להלן) מלמד שגם ההרשעות והעונשים מן העבר לא הצליחו להציב לנאשם גבולות, ולפיכך בוודאי שלא ניתן יהיה להשיג תוצאה זו במסגרת של צו שירות בלבד.

בשיקולי מתחם העונש עתרה המאשימה לשים דגש על ההגנה על גוף האדם ובמיוחד על הילדים, כערך המוגן שנפגע, לרבות השמירה מפני האפשרות של פגיעה נפשית בילדים. עוד ביקשה ב"כ המאשימה להדגיש את מידת הפגיעה בילדים, שהיתה פגיעה רבה לטענתה ואת העובדה שלמעשה עברו בגין האירועים למקלט לנשים מוכות לתקופה של חמישה חודשים, בהיותם קטינים רכים.

מטעמים אלו, עתרה המאשימה לקבוע את מתחם העונש ההולם למתחם שנע בין 16 ל- 20 חודשי מאסר בפועל ובתוך מתחם זה עתרה לגזור את דינו של הנאשם, לצד מאסר מותנה, פיצוי כספי למתלוננים וקנס.

6. תמצית טיעוני הסנגור לעונש

הסנגור הפנה אף הוא לתסקירי שירות המבחן ובמיוחד לתסקיר האחרון וטען שמדובר בתסקיר חיובי בתוכנו ובהמלצתו, באופן המתאר את השתלבות הנאשם בהליך הטיפול את השינוי שחל אצל הנאשם בעקבות טיפול זה, ובעיקר בפרמטרים של לקיחת אחריות, זיהוי חלקים נוקשים באישיות, לימוד דפוסי התנהלות וחשיבה, שיתוף בתכנים אישיים משמעותיים ועוד. לטענת הסנגור, בשונה מטיעוני המאשימה, כן ניתן לראות שינוי של ממש בתסקירי שירות המבחן. הוא עשה כברת דרך ארוכה ונמצא כיום בקשר טוב עם ילדיו, ושינוי זה מצדיק את המלצת שירות המבחן.

הסנגור הדגיש את הציפייה שנוצרה אצל הנאשם שלפיה שיתוף פעולה בהליך הטיפולי והתקדמות חיובית תביא להקלה בעונש, וזאת למד לדבריו הנאשם משתי החלטות שניתנו על ידי בית המשפט שהפנה את הנאשם לכך שהליך השיקום משפיע על גזירת הדין. לטענת הסנגור, הנאשם אכן לא אכזב והתקדם באופן משמעותי בטיפול. היבט נוסף שעליו ביקש הסנגור לשים דגש הוא חלופה הזמן. לדבריו, יש בחלופה הזמן כדי להקהות את שיקולי ההרתעה, הגמול והמסוכנות, במיוחד בשים לב לכך שחלופה הזמן נוצל על ידי הנאשם להליך שיקומי. לטענת הסנגור, אין כל מדתיות בגזירת דינו של הנאשם כיום לעונש מאסר בפועל, בחלופה תקופה כה ארוכה, ויש להביא בחשבון גם את העובדה שהתיק "שכב" בפרקליטות כשנתיים עד שהוגש כתב האישום בשנת 2010, וזאת למרות שאין מורכבות ראייתית.

לטענת הסנגור, המתחם שהוצע על ידי המאשימה בעייתי לא בשל חומרתו אלא בכך שהוא מצומצם ביותר ולכאורה אינו מותיר די מרחב תמרון.

טענה נוספת שנטענה על ידי הסנגור נוגעת לאפליית הנאשם ביחס למתלוננת. נטען בהקשר זה כי החקירה נפתחה כלפי שני בני הזוג ויש קושי לסגור את החקירה נגד המתלוננת בחוסר עניין לציבור ובאותה עת לטעון כי מדובר בעבירות חמורות ביותר שביצע הנאשם.

הסנגור הדגיש את התיקון המשמעותי בכתב האישום ואת הודאת הנאשם שמנע את העדת המתלוננת והקטינים. ביחס לנסיבות האישיות, ביקש הסנגור לציין כי למרות עברו של הנאשם, הוא מעולם לא ריצה מאסר בפועל ואף לא עבודות שירות או של"צ. לטענת הסנגור, בהליך דן אין כל מקום לגזור על הנאשם אפילו עבודות שירות כיוון שהדבר יקטע את ההליך השיקומי, יפגיש את הנאשם עם חברה עבריינית ויחזירו אחורנית. נטען, כי דווקא צו המבחן הוא העונש המרתיע ביותר כיוון שכל אי שיתוף פעולה תביא לגזירת דינו של הנאשם מחדש.

לטענת הסנגור, אם הנאשם לא היה עובר הליך טיפולי, שאז יתכן ובית המשפט היה מטיל עליו עונש שנע בין 6 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות ועד לעשרה חודשי מאסר בפועל. עם זאת, כיוון שהנאשם ערך הליך טיפולי והתקדם באופן משמעותי, ובהיבט של אינטרס הציפייה, יש מקום לגזור דינו לעונש מקל ביותר, ולו על מנת להעביר מסר שלפיו מי שמטפל בעצמו ימצא מולו יד מושטת גם של בית המשפט.

הסנגור הגיש פסיקה לפיה בתי משפט הסתפקו בענישה צופה פני עתיד, צו מבחן וצו שירות וציין כי אין לנאשם התנגדות שצו המבחן יוגדל ואף יוכפל בהיקפו.

7. הנאשם פנה אף הוא לבית המשפט. הוא ביקש לומר תודה על ההליך הטיפולי שעבר והביע צער על הפגיעה בילדים ועל כך שאכזב אותם. לדבריו, הילדים הם הדבר הכי חשוב לו והוא בקשר טוב איתם כיום. הנאשם ציין כי בתחילת הדרך היה ספקני באשר לטיפול אולם היום הוא רואה את הדברים אחרת וההליך מסייע לו גם בחיי הזוגיות כיום.

8. אף כי הכרעת הדין ניתנה טרם כניסתו לתוקף של תיקון 113 בחוק העונשין, נכון היה להלך בדרכו של תיקון זה, שממילא לא נועד להחמיר עם הנאשם.

מתחם העונש ההולם - האישום השני - תקיפת הקטין

9. במשך שנים רבות נהג הנאשם לקרוא לקטין בכינויי גנאי ולסטור בו בפניו. היו אלו השנים כשהקטין היה מגיל 3 ועד לגיל 9. שנות עיצוב אישיותו, אותם שנים בהם נזקק לחום ואהבה, ליד מלטפת ומכוונת. לאמון.

הקטין אינו בנו הביולוגי של הנאשם אולם הוא גר בביתו של הנאשם ביחד עם אמו, ובשנים אלו ספק אם ידע להבחין שהנאשם אינו אביו הביולוגי. הוא חי עם הנאשם, בישראל, הרחק מאביו הביולוגי. ברור בנסיבות אלו כי הקטין ראה בנאשם כאביו לכל דבר וזכאי היה לראותו בו ככזה. הוא חי עם הנאשם בביתו, ביחד עם אמו במשק בית אחד משותף. גם אם לא אימץ הנאשם את הקטין באופן רשמי, הוא בוודאי חב כלפיו בחובות כאחראי, במיוחד נוכח שכך ראה זאת בוודאי הקטין הרך.

חיפושו של הקטין אחר דמות אבהית ברגעים אלו של חייו נתקל בנאשם האלים, המכנה אותו בשמות גנאי ומכה אותו. הפגיעה בילד היא הרבה מעבר לפגיעה הפיזית. זוהי פגיעה נפשית של ממש ואין צורך בעדויות כלשהן כדי לקבוע את המובן מאליו, שאין ולא יכול להיות שהתנהגות שכזו מצד הורה, או מי שנתפס על ידי ילד כהורה, מותרת בילד צלקות נפשיות לשנים ארוכות.

האמון בהורה מתערער, ועמו האמון בבני אדם. הבית שמצופה שיהיה מקום בטוח ואוהב הופך למקום מפחיד, וקרבה פיזית לדמות אב מהווה מקור לפחדים, במקום מקום לאמון והגנה.

10. שירות המבחן מצא לנכון לציין את העובדה שהנאשם נחשף בילדותו למערכת יחסים אלימה בין הוריו ואף היה בעצמו קורבן לאלימות שכזו. אין אלו דברים חדשים וידענו כי האלימות חוצה דורות והתנהגות אלימה בדור אחד, מהווה דוגמא להתנהגות אלימה גם בדור שלאחר מכן. מי שחוהה אלימות בילדותו, גוברים סיכויי לנקוט באלימות כלפי אחרים בבגרותו.

את הנזק שנגרם לנאשם בילדותו, הוא העביר הלאה לדור שאחריו.

11. אינני סבור שהנאשם תכנן והגה במוחו להתעלל בילדיו, ובכלל זה אני כורך גם את הקטין כאחד מילדיו. כאמור בתסקיר שירות המבחן, הנאשם ראה בכך חלק מההתנהגות הלגיטימית בתוך התא המשפחתי. ואולם, דרך זו של חיים אינה מקובלת עוד ואת מה שלא טופל בדור הקודם יש להפסיק כיום, על מנת שלא להעביר את הרוע לדורות הבאים.

בשל כך שנה בית המשפט העליון תפסתו ביחס לאלימות כמכשיר חינוכי של קטינים, כפי שנקבע בע"פ 4596/98 **פלונית נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד(1) 145 בעמ' 185:

"ענישה גופנית כלפי ילדים, או השפלתם וביזוי כבודם כשיטת חינוך מצד הוריהם, פסולה היא מכול וכול, והיא שריד לתפיסה חברתית-חינוכית שאבד עליה כלת. הילד אינו רכוש הורה; אסור כי ישמש שק אגרופ, שבו יכול ההורה לחבוט כרצונו, כך גם כאשר ההורה מאמין בתום-לב שמפעיל הוא את חובתו וזכותו לחינוך ילדו. הילד תלוי בהורה, זקוק לאהבתו, להגנתו ולמגעו הרך. הפעלת ענישה הגורמת לכאב ולהשפלה אינה תורמת לאישיותו של הילד ולחינוכו, אלא פוגעת היא בזכויותיו כאדם. היא

פוגעת בגופו, ברגשותיו, בכבודו ובהתפתחותו התקינה. היא מרחיקה אותנו משאיפתנו לחברה נקייה מאלימות. אשר-על-כן, נדע כי שימוש מצד הורים בעונשים גופניים או באמצעים המבזים ומשפילים את הילד כשיטת חינוך, הינו אסור בחברתנו כיום.

...

יש גם להביא בחשבון שאנו חיים בחברה שבה האלימות פושה כנגע; היתר לאלימות "קלה" עלול להידרדר לאלימות שחומרתה רבה. אין לסכן את שלמות גופו ונפשו של קטין בענישה גופנית כלשהי; אמת-המידה הראויה צריכה להיות ברורה וחד-משמעית, והמסר הוא כי אין ענישה גופנית מותרת."

12. הילד הקטין, ובנסיבותינו כבן 3 בתחילתה של התקופה הרלוונטית, היה זקוק להגנה על חירותו ולא פחות מכך על כבודו. אין אדם כמו הורה של הילד המחויב כלפיו לשמור על בטחונו וכבודו. הערך המוגן שבעבירה הוא בדיוק למקרים שבהם נכשל ההורה בהגנתו על הילד והמדינה נדרשת לקבל על עצמה את תפקיד המושיע. החוק ראה לנגד עיניו את הצורך הבלתי מתפשר לשמור על כבודו ובטחונו של הילד, במיוחד בשלבי התפתחותו הקריטיים, לצד הקלות הבלתי נסבלת לעיתים, בחדרי חדרים של ממש, בה ניתן לפגוע באותן זכויות אלו של הילד.

13. הערך המוגן של שמירה על בטחונו וכבודו של הקטין, נרמס במקרה שלפנינו ברגל גסה, במשך תקופה ארוכה של מספר שנים, בהם הוא מוצא עצמו שק חבטות להכאות מצד מי שנתפס כמבוגר האחראי בבית, ובהם הוא חווה השפלות חוזרות ונשנות.

עצמת הפגיעה, הנובעת מהעובדה שאין מדובר באירוע חולף אלא בדפוס התנהגות של ממש, היא רבה. כאמור, לא הובאו ראיות לנזק הנפשי אולם די בפוטנציאל הנזק שהוא בוודאי ידוע נוכח מחקרים רבים בעניין, המצביעים על קשר ישיר בין אלימות והשפלה שחווה ילד בשנותיו הראונות, להתנהגויות אלימות וקשיי הסתגלות בבחרותו ובבגרותו. המתלוננת נאלצה לעבור עם ילדיה למקלט לנשים מוכות, למשך מספר חודשים, ואף זאת שינוי דרמטי שחוו הקטינים בתקופת רכותם, שינוי שלבטח הותיר בהם צלקות של ממש או שהיה בו כדי לגרום לכך.

14. במסגרת הטענות לעונש ניסה הסנגור להפנות אצבע מאשימה גם לעבר המתלוננת. לשם כך גם הוגשו המסמכים 1/ו- 2/ מהם עולה כי המתלוננת נחקרה אף היא כחשודה במעשים דומים אך התיק נגדה נסגר בעילה של חוסר עניין לציבור.

עם כל הכבוד, איני שותף לטענה זו של הסנגור. לא הובאו כל ראיות לקבוע במה בדיוק נחשדה המתלוננת ומה היו הראיות נגדה. אין בפני בית המשפט כל ידיעה או ראיה שלפיה המתלוננת נקטה אלימות דומה כלפי ילדיה. משכך, הראיות היחידות שבתיק מבססות אחריות מלאה של הנאשם למעשים, ללא שותף אחר.

15. אני מביא בחשבון, במסגרת שיקולי בקביעת מתחם העונש ההולם, את העובדה שהנאשם חווה אלימות בעצמו בעברו. כאמור, יש בכך כדי להשפיע גם על דפוס התנהגותו. זוהי נסיבה מקלה בנסיבות העניין, אף בקביעת מתחם העונש ההולם, שכן לא מן הנמנע שהיה בכך כדי להשפיע על דפוס ההתנהגות של הנאשם כמי שחונך בעברו לדרך האלימות.

בשיקולי מתחם העונש ההולם את נסיבות העבירה יש להביא בחשבון את גילו הצעיר של קורבן העבירה, ואת העובדה שהיה פער בין תפיסת הדין את מידת אחריותו של הנאשם כלפי קורבנו, לבין תפיסתו של הקטין עצמו את אותה "סמכות הורית" שמענישה אותו וקוראת לו בשמות גנאי.

הנאשם בחר להעניש את הקטין כיוון שישב על ספה. בכך הוא פגע בו והמשיך את מסכת ההכאות רבת השנים,

כשהוא מנצל לרעה את סמכותו כמבוגר האחראי בבית, לצד אמו של הקטין. מעילה זו של הנאשם באמון שנתן בו לבטח הקטין, היא בוודאי ניצול לרעה של כוח השררה והזרוע של הנאשם כלפי קורבנו הקטין, כלפי מי שרואה בו סמכות אחראית בבית.

16. פסיקת בתי המשפט קבעה להחמיר בעבירות אלו, בין היתר לשם העברת מסר בלתי מתפשר של צורך בעקירת תופעת האלימות במשפחה, בוודאי אלימות שהיא דרך חיים, כפי המקרה שלפנינו.

עמדת בתי המשפט אחידה להוקיע מעשים אלו של אלימות בתוך המשפחה, לרבות כזו הנובעת מתפיסה חינוכית שאבד עליה הקלח. עם זאת, בתוצאת הענישה, ראינו מנעד רחב, המבוסס בעיקר על העובדה שאין מקרה אחד דומה למשנהו. אין דומה "סטירה בלחי" לשבירת גפיים, ואין דומה אירוע אחד לרצף אירועים כדרך חיים. והלא ידענו כי הענישה תהא אינדיבידואלית וקונקרטיית. העונש צריך להיות הולם לנאשם בנסיבות המקרה ובנסיבות האשמה.

17. בע"פ 10571/07 פלוני נ' מדינת ישראל (6.2.2008) נדון עניינו של נאשם שהורשע בעבירות דומות של תקיפת קטינים כאשר על פני רצף זמן ממשוך נהג להכות את ילדיו. כל אירוע, בפני עצמו, יכול להיתפס כמשהו נקודתי. ואולם, רצף הנקודות הפך לקו שחור ועבה ובית המשפט גזר עליו 12 חודשי מאסר בפועל, בקבעו כי -

"החומרה היתירה הנלווית למעשים אלה קשורה קשר הדוק לנסיבות ביצועם בתוך המשפחה, כאשר ילדים ובת זוג חשופים בביתם הם לרודנות אלימה ולמעשי פגיעה והשפלה כעניין של שגרת חיים. תופעות האלימות במשפחה שואבות את חומרתן המיוחדת משני היבטים עיקריים - קודם לכול, ממצב האין-אונים שבו מצויים בני המשפחה, קרבנות העבירה, שהם לרוב חסרי ישע ואינם יכולים להתמודד כנגד כוח הזרוע והאדנות של בן זוג או הורה אלים; חומרה יתרה מתלווה לעבירות אלימות במשפחה גם בשל היותן מבוצעות בידי אדם בוגר, המופקד כאפוטרופוס טבעי על שלומם, רווחתם, וטובתם של ילדיו, ועל שלומו וטובתו של בן הזוג. הפרדוקס הנוצר בין חובה זו לבין חומרת הפרתה, מעצים את המסר העונשי הנדרש כדי לבער סוג זה של עבריינות אלימה. באין לקרבנות אלימות במשפחה מגן ומושיע בתוך המשפחה, על המערכת המשפטית וגורמי אכיפת החוק להיות להם למגן. דרך ההתמודדות עם התופעות הקשות של אלימות במשפחה היא, קודם לכול, דרך ההרתעה והגמול, וכדי להגשימה מתחייבת ענישה מחמירה וקשה אשר תביא להפגמת התודעה בציבור כי בני משפחה חסרי ישע אינם טרף קל בידי בן משפחה מתעלל, הרשאי לעשות בהם בחדרי חדרים כעולה על רוחו".

באותו מקרה סירב בית המשפט לקבל את המלצתו השיקומית של שירות המבחן, על אף שהיא בוודאי תורמת לחברה.

בע"פ 30/04 פלוני נ' מדינת ישראל (30.3.2004) נקבע כי -

"הצורך להגן על קטינים חסרי ישע מפני מבוגרים הפוגעים בהם פגיעות אלימות מחייב מסר עונשי חד משמעי. על אחת כמה וכמה כך הוא כאשר הפוגע הינו בן משפחה של קרבן האלימות, כאשר הניגוד העמוק בין חובתו הטבעית והמשפטית לבין מעשיו בולט במיוחד וראוי להוקעה עונשית מיוחדת."

18. ובמחוזנו:

בת"פ (ב"ש) 8331/07 מדינת ישראל נ' פלוני ואח' (13.7.2011) דן בית המשפט המחוזי (כב' השופט מ. לוי)

עמוד 7

במעשי אלימות והתעללות של זוג הורים בילדיהם הקטינים, במשך תקופה ארוכה, מתוך היגיון חינוכי פוסל. סופו של הדרך שבית המשפט העדיף שיקולי השיקום וצורך להימנע מפגיעה בקטינים נוספים, על פני שיקולי הגמול וגזר דינם של הנאשם לצו מבחן ממושך ולצו שירות של 220 שעות של"צ וכן לענישה נוספת צופה פני עתיד.

בע"פ (ב"ש) 4486/07 צור יהושע נ' מדינת ישראל (18.6.2008) גזר בית המשפט המחוזי דינו של נאשם שהורשע בעבירות דומות ביחס למספר אירועי אלימות כלפי ילדיו הקטינים והוא נדון לעונש של 18 חודשי מאסר בפועל. אציין כי באותו מקרה היה הנאשם בעל עבר פלילי דומה.

מצאנו גם פסיקה נוספת שהסתפקה בענישה צופה פני עתיד לצד צווי מבחן ושירות בעיקר נוכח שיקולי שיקום קונקרטיים [ראו למשל ת.פ. (ב"ש) 27115-03-11 מדינת ישראל נ' פלוני (9.5.2012); ת.פ. (אש') 299/08 מדינת ישראל נ' דניסקו (12.5.2009)], או נוכח שמדובר היה באירוע בודד אחד [ת.פ. 24258-08-13 מדינת ישראל נ' אבו זאיד (26.1.2014)].

אציין, שכאמור הסנגור הגיש פסיקה רחבת היקף בה ביקש להראות שבמקרים דומים הסתפקו בתי המשפט גם בענישה שלא כללה רכיבי מאסר בפועל (אף לא בדרך של עבודות שירות). יש קושי להתבסס על מרבית פסיקה זו שהוגשה, בין היתר כיוון שבחלק מהמקרים (מעבר למה שצוין לעיל) מדובר היה בהסדרי טיעון ובהסכמה עונשית. בחלק מהמקרים גברו שיקולי השיקום הקונקרטיים, ובמרבית המקרים היה מדובר באירועים בודדים ולא במדיניות אלימה שננקטה במשך תקופה ארוכה, כפי המקרה שלפנינו.

כשלעצמי, אני סבור כי המתחם שאותו ביקשה המאשימה לקבוע אינו הולם את מדיניות הענישה הנהוגה במחוזנו והוא מתעלם גם מהעובדה שהאלימות לא גרמה לחבלות.

19. הסנגור ביקש להדגיש את חלוף הזמן ושני הצדדים טענו בעניין זה טענות הנוגעות להתיישנות ומהותה. אכן, יש קושי בעובדה שדינו של הנאשם נגזר היום בחלוף כ-6 שנים מהעבירה האחרונה שביצע. בוודאי שיש קושי לגבי מסכת העבירות שעבר הנאשם כלפי הקטין, שהתמשכו על פני שנים לא מעטות, ובשים לב לעובדה שכיום הקטין הוא כבן 14 ואילו הקטינה כבת 10.5.

גזירת דינו של נאשם בחלוף זמן רב מביצוע המעשים גורמת חוסר נחת אצל הצופה מבחוץ על מערכת המשפט, שמצופה שתיתן מענה מהיר ותתרום חלקה במאבק באלימות במשפחה.

עם זאת, שיקולים אלו זרים הם לקביעת מתחם העונש ההולם והם צריכים לבוא בחשבון בשיקולים בתוך מתחם העונש ההולם, בהתאם לסעיף 40א(10) בחוק העונשין.

20. נוכח כל השיקולים דלעיל, ובשים לב גם למדיניות הענישה הנהוגה במחוזנו ובנסיבות ביצוע העבירות ובמיוחד נוכח שמדובר היה בהתנהגות רבת שנים, כדרך חיים של ממש, אני קובע את מתחם העונש ההולם בגין האישום השני, למתחם שנע בין הסתפקות במאסר מותנה לצד צו שירות וצו מבחן משמעותיים, ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל.

מתחם העונש ההולם - האישום הראשון תקיפת הקטינה

21. האירוע של תקיפת הקטינה, בשונה מתקיפת הקטין המתמשכת על פני שנים רבות, הוא אירוע נקודתי יחסית.

22. אין צורך לחזור על כל האמור לעיל, אולם בכל זאת מצאתי לציין את ההבדלים בין שני האישומים: בעוד שתקיפות הקטין היו במשך תקופה ארוכה של כשש שנים מאז היה כבן 3, הרי שתקיפתה של הקטינה היתה אמנם במספר הזדמנויות שונות אולם כולם היו בחודש דצמבר 2007, כשהקטינה היתה כבת 4.

בשונה מההתייחסות לקטין, הרי שלגבי הקטינה, הנאשם הוא אביה ממש, ואין ולא יכולה להיות מחלוקת שראתה בו דמות הורית ונתנה בו אמונה.

ושוב - אין מדובר באירוע בודד אלא במספר אירועים, של הכאת הקטינה בסטירות על לחייה, בחדרי חדרים של הבית, והיא רק בת 4 !!!

כאמור, אין מדובר במקרה חד פעמי אלא בדפוס התנהגות שחזר על עצמו, גם ביחס לדרך חינוכו של הקטין במשך כל השנים שקדמו לאירוע זה [כאמור באישום השני].

23. בנסיבות אלו, אני קובע את מתחם העונש ההולם בגין האישום השני, של הכאת הקטינה, למתחם שתחילתו אף הוא במאסר מותנה וצווי שירות ומבחן משמעותיים, ועד ל- 10 חודשי מאסר בפועל.

גזירת הדין

עונש אחד כולל

24. הגם שמדובר בשני אישומים נפרדים ואף שקבעתי שני מתחמים נפרדים, אני סבור שנכון לגזור דינו של הנאשם בעונש אחד, כאמור בסעיף 40ג(ב) בחוק העונשין. הטעם העיקרי נעוץ בכך שראיתי לנכון לשפוט את דרך התנהלותו של הנאשם בביתו, כלפי ילדיו והנתונים למרותו, באופן כולל. גם הניסיון לשקם עצמו באיחוס לאותן עבירות והנזק שהוא גרם למשפחתו הוא בעקרו אותו סוג נזק, גם אם נגרם לשני ילדים נפרדים.

סוגיית השיקום

25. טרם אבחן את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ראוי לעמוד על סוגיית השיקום, שהסנגור הרחיב בה.

26. שיקולי שיקום אינם זרים בהליך הפלילי.

על כף אחת של המאזניים עומד הצורך ומצוות המחוקק לפעול להגשמת תכלית האיסור הפלילי ומתן ביטוי הולם לאינטרס הציבורי בשיקולי ההרתעה והגמול, במיוחד בעבירות אלימות. העיקרון המנחה בענישה המבקש לתת ביטוי של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו, ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו, הוא עקרון שאין בו שיקולי שיקום. שיקולי השיקום עומדים בצד האחר של כפות המאזניים ונועדו לתת ביטוי לעקרונות אחרים שאף אותם מבקש המשפט להגשים וזה השבת העבריים למעגל החיים הנורמטיבי. החברה אינה נקמנית וההליך הפלילי צריך שייתן גם אופק לעבריים למען יפנה הוא עצמו את משאביו לטיפול בעצמו ולחזרתו לבחירה כדם נורמטיבי ותורם. זו גם רצונה של החברה שאין היא מבקשת להוקיע מתוכה את אלו שסרחו, אלא מעוניינת להשיבם כגמולם ולאחר מכן, בכפוף לשיקומם, לקלטם אליה בחזרה. עמד על כך בית המשפט העליון בע"פ 5291/12 **אבו האני נ' מדינת ישראל** (12.11.2012):

"אכן, אסור לו לאדם לפגוע בערכים המוגנים שזכו להגנה מיוחדת בחסות המשפט הפלילי. אדם החוטא לערכים אלה, מצופה לשלם את חובו לחברה ולשאת בעונש שקבעה החברה בגין מעשיו. יחד עם זאת, איננו חיים בחברה נקמנית שכל חפצה הוא להעניש את חברה אשר סטו מדרך הישר אך לשם הענישה. אנו חיים בחברה שפועלת לקדם את ביטחונם האישי של חבריה, בין היתר, באמצעות המשפט הפלילי תוך שימוש במנגנון הענישה ככלי להרתעה אינדיבידואלית וקולקטיבית, ולצד זאת אנו פועלים לשיקום החוטאים כדי לשלבם בחזרה בחיי החברה כחברים תורמים שמסייעים לקידומה."

27. לשיקולי השיקום בעבירות של אלימות במשפחה חשיבות נוספת: התא המשפחתי צפוי להמשיך ולהתקיים גם

לאחר גזירת דינו של הנאשם האלים. אף אם לא יחיו הנאשם והמתלוננת וילדיהם ביחד, תחת אותה קורת גג, ברור כי גורלם נקשר לעולם זה בזה ודמותו ההורית של הנאשם תמשיך להיות נוכחת בחיי ילדיו הקטינים, בצורה זו או אחרת. כיוון שברורה ההשפעה של הדמות ההורית על הילד, בכל שלבי התפתחותו, ראוי כי מקום בו ניתן לתקן מאפייני הורות שליליים [כגון אלימות], שאז יינתן ביטוי ממשי לכך, כחלק מהאינטרס הציבורי שבהגנה על הילד. מכאן גם החשיבות הרבה שבהליך השיקום במיוחד בעבירות כגון אלו בהן הורשע הנאשם.

28. הביטוי להליך השיקום שעבר הנאשם, לעוצמתו, לכנותו ולתוצאותיו, יינתן במסגרת גזר הדין בשתי אפשרויות: האחת במסגרת דיון לפי סעיף 40ד בחוק העונשין, בשאלה האם ראוי לסטות ממתחם העונש ההולם מטעמים של שיקום, ובפעם השניה - בגזירת דינו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם, בהתאם לסעיפים 40יא(4) ו- (5) בחוק העונשין.

בהקשר זה, צודק הסנגור בטענתו שהנאשם פיתח ציפייה במהלך ההליך, שאם ישתף פעולה בהליך השיקום, יינתן לכך ביטוי במסגרת גזירת דינו. ואולם, ציפייה זו אין משמעותה שההליך השיקומי שעבר הנאשם יהווה תחליף לגמול ולעונש להם הוא ראוי על מעשיו. ההליך השיקומי נועד בראש ובראשונה לנאשם עצמו. תרומתו של הנאשם מההליך השיקומי היא קודם כל תרומה אישית, לתיקון דרכיו, לאפשרותו לחזור בצורה נורמטיבית לקשר עם ילדיו, להבנתו שאסור לו לפגוע בהם ולאפשר לו כלים אחרים להתמודד עם תפיסות עולמו ושאיפותיו החינוכיות כלפי ילדיו. תרומה נוספת היא כמובן למשפחה ולחברה כולה.

"ציפייה" של הנאשם שאם יפעל לשקם דרכו לא יענש בצורה מוחשית כלל וכלל, אינה ראויה, ואם נאמר כך נסכל את ההליך השיקומי רק בעצם חוסר הכנות שבהליך, במיוחד אותה כנות הנדרשת מהנאשם עצמו להיתרם אישית מההליך.

מנגד, אותה ציפייה מצד הנאשם, שכן תהא ראויה למשל היא שהליך שיקום משמעותי, שיש בו קודם כל נטילת אחריות ורצון לתקן מעשיו, יהיה בו כדי להביא להקלה בעונשו **בתוך** מתחם העונש ההולם.

29. בעניינינו, הנאשם עבר הליך שיקומי. הליך זה, שתחילתו כאמור בחוסר שיתוף פעולה מצד הנאשם, הסתיים לאחר תלאות לא מעטות בהתרשמות חיובית של שירות המבחן והגורמים המטפלים, שלפיהם ערך הנאשם שינוי משמעותי בתפיסותיו, לאורך ההליך הארוך והוא נכון היום גם לקבל אחריות על התנהגותו האלימה. עם זאת, צוין בתסקיר האחרון שבתחום ההתנהגות האלימה, מתקשה עדיין הנאשם לראות בעצמו אדם אלים והוא עדיין נוטה לראות את התנהלותו כאירוע חריג. משכך, המליץ שירות המבחן להמשיך ולשלב את הנאשם גם בעתיד במסגרת טיפול קבוצתי אחת לשבוע בציינו שעדיין קיים בסיס להמשך הטיפול.

בנקודה זו, **סבורני כי הנאשם טרם הצליח לשכנע את הגורמים שאינו מסוכן כבר לילדיו**. אין להתעלם מהדרך הארוכה שעשה הנאשם אולם מכאן ועד להכתיר את ההליך השיקומי כהצלחה כבירה וככזה שיש בו כדי לבטל את הסיכון מצד הנאשם להישנות דרכו השלילית - קיים עדיין מרחק.

יש קושי במתן משקל רב מדי להליך השיקומי רק על בסיס הערכת שירות המבחן שקיים פוטנציאל להליך הנובע ממוטיבציה שמגלה כיום הנאשם. התרשמתי לאורך ההליך ואף לאחר שבית המשפט נדרש להבהיר בעצמו לנאשם את חשיבות ההליך הטיפולי, שהמקור הראשוני לשיתוף הפעולה לא נבע מתחושה פנימית עמוקה מצד הנאשם שהוא זקוק ורוצה בהליך הטיפולי, אלא אכן מהבנתו שבכך ייטב לו במסגרת גזר דינו. לא מן הנמנע כי הנאשם נזקק ל"עידוד" מצד בית המשפט. אם היה רואה בכך פתח לתקווה ותורם את כל כולו, בכנות להליך - דינו. אלא שהקושי מצד הנאשם לראות באירועים כאירועים שאינם חריגים, כפי שבאמת עולה מכתב האישום, מלמדנו כי הדרך האמתית והמשמעותית עודנה לפניו, וכלל לא ברור שהנאשם נכון להילך בה.

30. מטעמים אלו, סבורני שאין מקום לסטייה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום, ואתן ביטוי להליך שעבר

הנאשם, בגזירת עונשו בתוך מתחם העונש ההולם.

שיקולים בתוך מתחם העונש ההולם

31. לאחר קביעתי את שני המתחמים לעיל, ולאחר שקבעתי להשית על הנאשם עונש אחד בגין כל האירועים, שאז יש לשקול את השיקולים שאינם קשורים בביצוע העבירות, כאמור בסעיף 40יא בחוק העונשין.

32. הנאשם כבן 38 תושב ***** ואב לארבעה ילדים. כאמור, מעבר לקטין עצמו, לנאשם עוד שני ילדים מהמתלוננת ועוד ילדה נוספת מיחסים אחרים. סקרתי לעיל את האמור בתסקיר שירות המבחן באשר לקשר של הנאשם עם המתלוננת וילדיו.

33. לנאשם עבר פלילי ועיון ברישום הפלילי [ת/1] מלמד כי בשנת 2003 הורשע בעבירות לפי סימן ג' בפרט ט' בחוק העונשין (הפרעה ותקיפת שוטרים) וכן העלבת עובד ציבור וזאת בגין אירוע משנת 2000.

בשנת 2004 הורשע הנאשם בעבירה של תקיפה סתם ותקיפת בת זוג ובית המשפט הסתפק בענישה צופה פני עתיד. כך גם ארע בחודש דצמבר 2007 שאז תקף הנאשם את בת זוגו והורשע גם בעבירות של אימים והיזק לרכוש במזיד. הנאשם היה עצור במשך כמעט 5 חודשים ולאחר מכן נשא עונש נוסף של 3 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות ודינו נגזר גם לענישה נוספת צופה פני עתיד.

עברו של הנאשם והעובדה כי הרשעתו משנת 2004 לא שימשה לו אבן בוחן לעמוד על גבולות המותר והאסור מלמדת כי אכן הוא נדרש לגבולות של ממש. העובדה שגם היום רואה הנאשם את האירוע כחריג מלמדת כי יש צורך בענישה מוחשית וכי לא די בענישה צופה פני עתיד בלבד, כדי להרתיע את הנאשם מלשוב ולנקוט באלימות כדרך לפתרון בעיות בתוך התא המשפחתי.

בנסיבות עברו של הנאשם לא ניתן לגזור דינו ברף התחתון של מתחם העונש ההולם שקבעתי.

34. ענישה מוחשית תפגע כיום בנאשם המבקש להקים תא משפחתי חדש, עם אחותה של המתלוננת. יהיה בענישה מוחשית גם כדי להסלים את האירועים בהקשר ליחסיו של הנאשם כיום עם ילדיו, לרבות אלו שנפגעו ממנו. בשקלי את סוג העונש ואת מידת העונש אתן ביטוי גם לשיקול זה.

אני מביא בחשבון גם את הנזק שנגרם לנאשם מביצוע העבירה. הוא נפרד מהמתלוננת, הורחק מילדיו ואף היה נתון בתנאים מגבילים של ממש.

משקל אתן גם לנסיבות חייו של הנאשם. עמדתי לעיל על כך שהנאשם חווה אלימות בילדותו ונתון זה בוודאי שהשפיע על תפיסתו את האלימות דרך חיים לגיטימית בתוך המשפחה. דרך שהיום הובהרה לו שאינה כזו. לחלוף הזמן משמעות רבה בשיקולי גזירת הדין. עקרון הגמול אינו פוחת אולם ככל שהזמן חולף כך הולכת ופוחתת התחושה שיש למצות את הדין עם הנאשם מטעמים של הגנה על שלום הילדים.

35. משקל משמעותי אתן להליך השיקום שעבר הנאשם. הליך זה לא היה בו די כדי להביאני לסטות ממתחם העונש ההולם, אולם הוא בוודאי בעל משקל משמעותי בגזירת דינו של הנאשם בתוך המתחם. בשקלי שיקול זה יש לתת את הדעת לשני פרמטרים עיקריים: האחד הוא עצמת החרטה וכנותה, והשני הוא רצון הנאשם לתקן את תוצאות העבירות.

נטילת אחריות מחויבת כתחילתה של תשובה מצד הנאשם באם הוא אכן מכיר באחריותו, כאומר: "אני חטאתי, אני עויתי, אני פשעתי". אלא מאי? שהחרטה אינה צריכה להיות מילולית, אלא חרטה אמיתית וכנה. וכיצד נדע חרטה כנה מהי? שעל הנאשם לספר בפרוטרוט במה פשע מבלי להמעיט בעוצמת האירועים ומבלי לשוות להם מראה אחר מכפי שהיו באמת, שנאמר: "כיצד מתוודה? אומר חטאתי עויתי פשעתי, ועשיתי כך וכך, וחזרתי

בתשובה לפניך, וזו כפרתי [רמב"ם, משנה תורה, הלכות מעשה הקורבנות, י"ג, י"ד].

בהקשר זה, התקשיתי לראות את חרטתו של הנאשם כאמתית. התרשמתי שהוא מצטער על העוול שגרם לילדיו ועל הנזק שגרמה התנהגותו לתא המשפחתי ואף לעצמו הוא. אלא שבכך לא די. זווית הראיה של הנאשם היא זוויתו האישית שלו ומשכך הוא מתקשה לראות את האירועים כמשמעותיים ונמשכים וממשיך לבקש לשוות להם מראה חריג. חרטה זו אינה מלאה.

מנגד, הנאשם כן בעל רצון לתקן את תוצאות העבירות והוא נכון לשקם את עצמו, בין היתר על מנת שיוכל לשוב ולפגוש את ילדיו. כאן נכנס שיקול הליך השיקום שעבר הנאשם, שהוא הליך משמעותי. בהקשר זה צודק הסנגור שעל בית המשפט לעודד הליך שכזה, שתרומתו (אם יצליח) לנאשם, לקרבנותיו ולחברה כולה אינם מוטלים בספק. הצלחת התהליך היא הצלחת החברה כולה ומשמעות הדבר שעל בית המשפט לשיקול באופן אמיתי ומשמעותי הליך ארוך שמצליח.

ההליך שלפנינו טרם הסתיים אולם הוא נמצא על דרך ראויה. הדבר מותנה כמובן בראש ובראשונה בכנות הנאשם ברצונו להצליח. עתה "הכדור" בידי הנאשם להוכיח את רצינותו בהליך ובתוצאותיו החיוביות. הוכחה זו אינה רק בדרך של התייצבות פעם בשבוע למפגש בקבוצת הבוגרים אלא נכונות אמתית לשאת גם במעמסה שמטיל הדין על הנאשם כמי שפגע בילדיו. הביטוי "וזו כפרתי" מתייחס לנכונות לשאת בעיצום, הן כלפי קורבן העבירה והן כלפי החברה.

36. לא רק שיקולי שיקום על בית המשפט לשיקול. שיקול השיקום אינו חזות הכל וכאמור, בהקשר זה של המלצות שירות המבחן, לבית המשפט שיקולים נוספים ורחבים יותר [השוו למשל רע"פ 9118/12 **פריגין נ' מדינת ישראל** (1.1.2013)].

אני סבור כי שיקולי ההלימה במקרה דנן והצורך הממשי שהענישה תהיה הולמת, גובר על עקרון השיקום, שאמנם מקבל משקל משמעותי אולם אין בו כדי להסיג לגמרי את עקרונות ההלימה.

יש לתת משקל גם לחלוף הזמן. עמדתני על כך לעיל בהתייחס לטיעוני הצדדים. דרישתה של המאשימה להחמרה בענישה, צריכה לעמוד ביחס ישר גם למהירות טיפולה בתיק ובהגשתה כתב אישום. בנקודה זו, כך נראה, לא אצה הדרך למאשימה להגיש את כתב האישום ויש לתת לכך משקל בגזירת דינו של הנאשם.

בשל העובדה שהנאשם עבר הליך שיקום משמעותי, למעשה לראשונה בחייו, ובשים לב לכך שהליך השיקומי הסתיים ברובו (אם כי עדיין קיימת מסוכנות מצד הנאשם), אני סבור שהצבת רף הענישה בשליש התחתון של מתחם העונש ההולם, תהיה הולמת בנסיבות העבירה ונסיבותיו האישיות של הנאשם. העונש המוחשי ייתן ביטוי לגבולות להם זקוק הנאשם היום לאחר הליך השיקום, על מנת לצמצם עוד יותר את המסוכנות הנובעת ממנו ועל מנת להראות לו לאן צפוי להגיע לתקופות ממשוכות אם ישוב על מעשיו.

37. לטענת הסנגור, גזירת דינו של הנאשם אפילו לעבודות שירות תחזירו להתערות עם גורמים עברייניים ובכך ייהרס ההליך השיקומי. עם כל הכבוד, אין זה המקרה. העבריינות בהקשר שלפנינו אינה עבריינות הנרכשת מהתערבות עם עבריינים אחרים. היא מושרשת עמוק קודם כל אצל הנאשם וקיומה לא נבע ממגע כזה או אחר עם גורמים עבריינים. משכך, גם אם יפגש הנאשם עם החברה העבריינית בכלא או במסגרת עבודות השירות (כטענת הסנגור), הרי שמידת השפעתה של חברה זו, על עבריינותו בתחום האלימות כלפי ילדים, כלל לא הוכחה.

בנוסף, ולגבי עבודות שירות, חזקה על הממונה על עבודות השירות שתציב את הנאשם בעבודה שתתאים לו ותהיה הולמת גם את תחושותיו, ככל שהדבר יכול להתיישב עם צרכי ואילוצי המערכת.

יש טעם בטענת הסנגור שצו מבחן הוא עונש משמעותי. עם זאת, אין די בכך כיום ונדמה כי הנאשם זקוק דווקא לעונש מוחשי, כבר היום, ולא רק עיצום שמשמעותו אולי ברורה לסנגור אולם הנאשם עלול לפרשה כחולשה מצד מערכת אכיפת החוק.

38. סעיף 40ב בחוק העונשין, אשר קובע את העיקרון המנחה בענישה, הוא עקרון ההלימה, מטיל על בית המשפט את החובה לשקול לא רק את עוצמת העונש אלא קודם כל את סוג העונש. בהקשר זה, קיים מגוון עיצומים בחוק העונשין, ויש ליצור תמהיל ההולם את נסיבות העניין.

בשקלי את מכלול השיקולים כאמור לעיל, לרבות כמובן חלופי הזמן, סבור הייתי שיש לבנות תמהיל ענישה, שייתן מחד ביטוי לחומרת מעשים ולצורך בגמול ממשי לנאשם, ומאידך ייתן ביטוי גם לעקרונות השיקום ולדרך הרבה שהנאשם עבר במסגרת ההליך, והפגיעה בהליך השיקומי תהיה נמוכה ככל שניתן.

תמהיל זה ראיתי לנגד עיני שיהיה מורכב מענישה מוחשית של מאסר, שיכול וירוצה בדרך של עבודות שירות, ולצדו צו מבחן.

וידגש: אלמלא הגיע ההליך השיקומי היכן שהגיע היום, לא היתה תוצאה ראויה זולת שליחתו של הנאשם אל מאחורי סורג ובריח. גזירת דינו של הנאשם בשליש התחתון של מתחם העונש ההולם נובעת דווקא מההליך השיקומי, באופן שראוי היה לאפשר לנאשם לרצות את מאסרו בדרך של עבודות שירות, שיאפשרו גם הטלת צו מבחן, שבמסגרתו ימשיך הנאשם בהליך הטיפול.

39. בהתאם לכך, נשלח הנאשם לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות. גם בהקשר זה עברנו תלאות של בדיקות וקשיים אולם כעת מונחת בפני בית המשפט חוות דעת חיובית.

סוף דבר

40. לאחר שבחנתי את ענייניו של הנאשם ואת נסיבות העבירות והנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

(א) **5 חודשי מאסר בפועל. הנאשם ירצה את עונשו בדרך של עבודות שירות**, במשך חמישה ימים בשבוע, 8.5 שעות ביום במרכז תרבות אופקים או לפי כל קביעה אחרת של הממונה על עבודות השירות.

הנאשם יתייצב לריצוי עונשו ביום 24.6.2014 בשעה 08:00 במשרדי הממונה על עבודות השירות במפקדת מחוז דרום של שב"ס ליד כלא באר-שבע.

הנאשם מוזהר שאם לא ינהג בהתאם לכללים ולהוראות הממונה על עבודות השירות, ניתן יהיה להפסיק את עבודות השירות והוא ישלח לריצוי יתרת עונשו בכלא.

(ב) 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים מהיום, שלא יעבור על כל עבירת אלימות למעט איומים.

(ג) קנס בסך 3,000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 6 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.7.2014 ובכל 1 לחודש שלאחריו. אם לא ישולם אחד התשלומים במועד, תעמוד היתרה לפירעון מידי ויתווספו תוספות פיגור כחוק.

(ד) צו מבחן למשך 12 חודשים, במסגרת ינהג הנאשם וימשיך בהליך השיקומי בהתאם להנחיות שירות המבחן. אני מזהיר את הנאשם שאם לא ימלא אחר הנחיות שירות המבחן או שיעבור כל עבירה אחרת

(מכל סוג שהוא) בתקופת המבחן, ניתן יהיה לשוב ולדון מחדש בעונשו.

המזכירות תשלח העתק הפרוטוקול לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור בתוך 45 יום לבית המשפט המחוזי.

ניתנה והודעה היום כ"ג אדר ב תשע"ד, 25/03/2014 במעמד הנוכחים.

איתי ברסלר-גונן, סגן נשיא